

УДК 631.81:581.144.4:631.559:[633.12+633.16]

Пастух О. Д.

Подільський державний аграрно-технічний університет, вул. Шевченка, 13,
м. Кам'янець-Подільський, Хмельницька обл., 32300, Україна,
e-mail: opastux@rambler.ru

ЗАЛЕЖНІСТЬ УРОЖАЙНОСТІ КРУП'ЯНИХ КУЛЬТУР ВІД ЗАСТОСУВАННЯ МІКРОБІОЛОГІЧНИХ ПРЕПАРАТІВ В УМОВАХ ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ

Сьогодні людство усвідомлює зростаючу екологічну загрозу, яка відбувається внаслідок інтенсифікації сільського господарства. Це стимулювало розробку альтернативних методів сільськогосподарського виробництва. До таких методів можна зарахувати: біодинамічне землеробство, біоінтенсивне міні-землеробство, маловитратне стале землеробство, технології використання ефективних мікроорганізмів (ЕМ-технології), органічне сільське господарство та ін.

Використання мікробних препаратів забезпечує постачання рослинами корисних мікроорганізмів у потрібній кількості, у потрібний час. Фізіологічно активні речовини бактеріального походження, або іншими словами, своєрідні регулятори росту, що входять до складу мікробних препаратів активно впливають на розвиток кореневої системи, формування значної адсорбуючої поверхні, що в цілому сприяє зростанню ступеня використання добрив інокульованими рослинами.

Завданням наших досліджень було підвищити продуктивність проса і гречки, застосувавши мікробіологічні препарати для обробки насінневого матеріалу.

Експериментальна частина досліджень виконувалась впродовж 2013–2016 рр. у виробничих умовах на території землекористування ПП «Пастух О. Д.» Кельменецького району Чернівецької області. У досліді вивчались препарати: вермистим К (8 л/т), клепис (10 г/т), агат 25К (10 мл/т). Проводилась передпосівна обробка насіння. У експеримент включено наступні сорти проса: 'Київське 87', 'Омріяне,' гречки: 'Син 3/02', 'Українка'.

Закладку польових дослідів, обліки і спостереження проводили згідно з методикою Держслужби з охорони прав на сорти рослин і методикою Б. А. Доспехова.

Ґрунт дослідних ділянок – чорнозем глибокий малогумусний на карбонатних лесовидних суглинках. Агротехніка в досліді загальноприйнята для зони, за виключенням досліджуваних елементів технології. Сівбу гречки і проса проводили зерно-трав'яною сівалкою СЗТ-3,6 у першій декаді травня місяця.

В наших дослідженнях урожайність гречки залежала від застосування мікробіологічних препаратів. Перевищення урожаїв досліджуваних сортів під впливом препаратів становило 1,2–4,4 ц/га (6,8–10,9 %). Дещо більш урожайним виявився сорт синтетик, його урожайність на контрольному варіанті була на 2,2 ц/га більше, ніж сорту 'Українка'. Проте вплив препаратів проявився майже аналогічно. Максимальні прибавки отримано на варіантах з

проведенням передпосівної обробки насіння біофунгіцидом агат 25К – 2,9 та 2,5 ц/га, що становило 15,71 та 14,5 % до контролю.

У проса спостерігалась аналогічна тенденція, як і у гречки, до підвищення урожайності зерна під впливом мікробіологічних препаратів. Максимальну урожайність отримано при застосуванні препарату агат 25К, приріст у проса сорту 'Омріяне' на цьому варіанті складав 4,4 ц/га (10,9 %), а в сорту 'Київське 87' – 5,0 ц/га (12,8 %) до контролю.

Таким чином, максимальні прибавки урожайності зерна круп'яних культур отримано на варіантах з проведенням передпосівної обробки насіння біофунгіцидом агат 25К.

УДК 631.554:631.53.01:633.12

Полторецька Н. М.

Уманський національний університет садівництва, вул. Інститутська, 1, п/в Софіївка-5», м. Умань, Черкаська обл., Україна, 20305, e-mail: poltorec@yandex.ua

УРОЖАЙНІСТЬ І ЯКІСТЬ НАСІННЯ ГРЕЧКИ ЗАЛЕЖНО ВІД ОСОБЛИВОСТЕЙ ЗБОРУ ВРОЖАЮ

Мета досліджень – вдосконалення технології вирощування насіння гречки шляхом визначення оптимальних строків збору врожаю в умовах нестійкого зволоження Правобережного Лісостепу.

Дослідження проводили у польовій сівозміні кафедри рослинництва Уманського національного університету садівництва за схемою, що передбачала такі строки збору врожаю: перший – передчасний (побуріло 65–70 % плодів); другий – оптимальний (побуріло 75–80 % плодів), контроль; третій – перестій 5 діб; четвертий – перестій 10 діб; п'ятий – перестій 15 діб. Різниця між першим і другим строками збору в середньому за роки досліджень становила 6 діб. Материнські рослини гречки сорту 'Дев'ятка' висівали впродовж 2014–2015 рр., а перше насіннєве потомство у 2015 р. Площа облікової ділянки 4 м², повторностей – шість. Розміщення ділянок рендомізоване. Сівбу гречки проводили ручною парниковою сівалкою звичайним рядковим способом.

Дослідження впливу строків збирання на врожайність і якість насіння детермінантного сорту гречки 'Дев'ятка' дозволило згрупувати наступні висновки.

1. На час збору врожаю найбільшу густоту мають посіви, до скошування яких приступають, коли побуріло лише 65–70 % плодів – відповідно 208 шт./м² або 73,2 % збережених рослин. З подовженням у часі тривалості вегетації рослин гречки рівень цих показників знижується.

2. З подовженням у часі тривалості вегетації від першого передчасного строку (65–70 % зерен побуріло) до другого (75–80 % зерен побуріло) рівень врожайності насіння гречки істотно підвищується до 1,95 т/га. Перестій посівів лише на 5 діб, від оптимального строку, супроводжувався істотними втратами зерна внаслідок обсіпання, відповідно 0,28 т/га (ступінь зрілості плодів 98 %). За подальшої затримки зі збором врожаю на 10 і 15 діб втрати